

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2070. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva b. telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Vzvišene naloge zakona

Papež Pij XI., ki je v svoji najnovejši okrožnici »Casti connubii« bit krščanskega zakona opredelil kot najintimnejšo življenjsko skupnost med moškim in žensko v medsebojno dopolnitev obeh v Eno,* obravnava predvsem tisto dobroto zakona, ki je za človeško družbo, njeno ohranitev in napredek najbolj važna, to je porajanje potomstva.

Ta namen zakona, ako ga hočemo tako imenovati po socialni važnosti te funkcije, je od Stvarnika samega v Sv. Pismu naznačen z besedami: »Rastita in množita se in napolnita zemljo!« Ta iz zakona izvirajoča dobrina je najodličnejšega pomena, če pomislimo, da se iz zakoncev rodi novi človek, ki po svojem razumu visoko prekaša vsa bitja in je pravi vladar narave in nositelj vsega napredka. Ker pa nekateri to funkcijo zakona vidijo izključno v tem, da se porajajo telesno zdravi in duševno normalni člani Mloveškega občestva na zemlji, in zato menijo, da bi se moralo onim ljudem, o katerih je več ali manj verjetno, da takega potomstva niso zmožni roditi, umetnim potom plodenje onemogočiti — zato papež opozarja, da človek ni namenjen samo za to, da živi na zemlji in ustvarja ter soustvarja posvetno kulturo. Takó družba kakor zakonec se morata zavedati, da je dete prišlo na svet tudi in celó v prvi vrsti zato, da spoznava Boga, ga časti in ga enkrat večno uživa v nebesih, z eno besedo, da se včlani v nadnaravni red, ki presega vse, kar oko vidi in uho sliši ter srce čuti. Starši rodijo člane Kristusovi cerkvi, zato da se slava božja na zemlji čedalje bolj dosega pa da vsak človek postane deležen večnega življenja. In ker se v modernem času tako zelo poudarja, koliko mati, porajajoč otroke, trpi, zato papež po pravici opominja mater, kako je vse njeno trpljenje, njene skrbi in težave poplačano po vzvišenosti te njene naloge, tako da se krščanska mati more s svojimi otroci gotovo še neprimerno bolj ponašati kakor rimska mati Gracchov. Zakonec se tedaj ne bosta zavedala samo, da s svojim potomstvom koristita državi, ampak da množita tudi članstvo mističnega Kristusovega telesa s svojimi nadnaravnimi člani.

Ta funkcija zakonskega življenja pa nujno zahteva tudi pravilno vzgojo potomstva. Kdor ima zmožnost in pravico, da rodi otroke, ima s tem samim obenem pravico in dolžnost vzgoje. Nikdar se razmere življenja ne bodo tako daleč spremenile, da bi človek, dokler ne doraste, pa naj si bo to prej ali slej, ne potreboval pomoči, nasveta in vzgoje, za kar je Bog po naravi v prvi vrsti in v najodličnejši meri pozval starše. Narava sama namreč pravi, da so tisti, ki njeno delo, rodec otroka, začeli, dolžni to delo po telesni pomoči otroku in po negi ter vzgoji njegovih duševnih zmožnosti nadaljevati, da se ne bi ta njihov stvar, kateremu je Bog sam vdihnil dušo, komaj začet in nepopoln, pogubil. Ta nega in vzgoja pa se najlažje in najpopolnejše vrši v zakonu, v katerem sta starša med seboj zvezana po nerazdružljivi vezi, ki omogoča takó harmonično kakor neprekinjeno skrb in sistematično vzgojo otroka. Zato tudi pravi codex iuris canonici, da je porajanje in vzgajanje potomstva najodličnejši namen zakona.

Taka zakonska zveza, v kateri vlada, kakor smo označili zadnjič, čim popolnejše soglasje medsebojne ljubezni, integralna skupnost duše in telesa in k temu potrebna brezpogojna zvestoba, ki ne dovoljuje druge osebe niti poželeti, in v kateri sta zakonca tudi pripravljena Bogu in državi roditi otroke, pa še ni trdna, ako v njej ne vlada pravilna podreditev, katero veliki mojster Avuštini imenuje ordo amoris, urejeno ljubezen. Ta ordo amoris zahteva primat moža takó glede otrok kakor glede žene, od žene pa prostovoljno podreditev in pokorščino možu. »Ta pokorščina«, pravi papež, »ne pomeni negacije svobode niti okrnjuje to, do česar ima žena kot človeška osebnost, kot tovarišica življenja in kot mati polno pravico. Ta podreditev tudi nikakor ne zahteva, da bi se žena pokorjevala vsaki samovolji moškega, ki bi bila proti pameti in bi žalila dostojanstvo žene, oziroma bi temu dostojanstvu ne pristojala. Ta pokorščina tudi ne pomeni, da bi žena bila na isti stopnji kakor one osebe, ki zaradi svoje nezrelosti ali neizkušnosti ne uživajo enakih pravic kakor drugi. Ta podreditev prepoveduje samo ono in tako »svobodo«, ki bi zanemarjala srečo in blagor družine in ki bi srce družine, katero je žena, ločevala od glave, to je od moža, v največjo škodo in pogubo družinskega telesa. Kajti če je mož glava družine, je žena njeno srce, in kakor ima mož primat vladanja, tako ima žena primat ljubezni. Ima pa ta podreditev žene tudi razne stopnje, kakršen je pač mož in kakršno so posebne okoliščine vsakega zakona — dá — če mož ne spolnjuje svojih dolžnosti napram družini, je žena dolžna in ima pravico, njega nadomestiti.« Papež se, končujoč to poglavje, spominja besed Leva XIII., ki je, obravnavajoč isto temo, dejal, da je med možem in ženo isto razmerje kakor med Kristusom in Cerkvijo, tako da žena, ki se podrejuje možu, nikakor s tem ne postane dekla, ampak ostane tovarišica, koje pokorščina ne sme biti brez dostojanstva.

* Glej »Slovenec«, članek »Eros krščanskega zakona«, 11. januarja 1931.

Resnica o preganjanju Ukrajincev

Notranji minister Sladkowski lojalno prizna izgrede policijskih oblasti v Ukrajini — Informacije našega dopisnika

Lwow, 13. jan. (Od našega dopisnika.) Vi mi pišete, da so moje informacije, ki so vam služile za vaš uvodni članek »Kaj se godi v Ukrajini«, povzročile nezadovoljnost pri merodajnih krogih oficijelne Poljske, kljub temu, da so bile objektivne in napisane v duhu jugoslovansko-poljskega prijateljstva. Jaz do sedaj nisem maral pošiljati novih informacij, ker je bila dostavljena pritožba ukrajinske manjšine na pretres Društvu narodov v Ženevi, ter bo evropska javnost iz tega dokumenta in iz debate, ki se bo okrog njega razvila, natančno poučena o dogodkih, ki so se na žalost dogajali v poljski Ukrajini pred in med volitvami. Vzrok mojega današnjega pisma pa je debata, ki se je ravno kar vršila v proračunskem odboru poljskega sejma, kjer se je v podrobnostih obravnavalo vprašanje vzhodne Galicije, ter surovosti, izvršene od strani vladnih organov nad ukrajinsko narodno manjšino. Seji je prisostvoval sam notranji minister Sladkowski, ki je to priliko porabil za »uradno pojasnilo inkriminiranih dogodkov«.

Eden izmed poslancev je ministru zagrozil, da lahko princse fotografije od vladnih kazenskih

tolp opustošenih vasi in kmečkih domov ter o osebah, ki so bile dejansko napadene od poljske policije. Minister Sladkowski je nato odgovoril, da tega ne rabi, ker mu je ta boljševidna in nemška literatura že znana. V svojem nadaljnjem govoru pa je notranji minister moral priznati, da so se dogodili obžalovanja vredni izgredi od strani vladnih organov. Minister je rekel, da je ni na svetu vlade, ki bi ne bila interesirana na izidu volitev. Tako je tudi on sam ukazal svojim podložnim uradnikom, da se naj potrjuje, da bodo ideje maršala Pilsudskega prišle do zmagoslavne veljave. V tem pogledu si on nima ničesar očitati. Kar se pa tiče drugih očitkov, mora on ponovno izjaviti, da poljska vlada ne dela nobene razlike glede na narodnost ali na vero. Vlada ima trdno voljo vsak protipostavni in protidržavni pokret zatreti, najsi pride od katerekoli narodnosti ali vere. Ko je torej vlada zapazila, da z navadnimi policijskimi sredstvi ni mogla več upostaviti reda v Ukrajini, oziroma preprečiti sistematičnega poiganja domov, ki so ga izvrševali pristaši ukrajinske revolucionarne stranke, je bila prisiljena seči po krepkejših sredstvih.

Tako je vlada dala zapreti 1799 Ukrajincev, od katerih je bilo 1143 izročenih pristojnim sodiščem. Minister priznava, da je policija pretiravala in da je prišlo do dejanj, katerih on v imenu vlade obžaluje in katere bo dal preiskati ter krivce najstrožje kaznovati. Vendar se njemu dozdeva, da Ukrajinci pretiravajo, če govorijo o sistematičnem preganjanju in o sistematičnem preračunano izvršenih surovostih. Tega on sedaj še ne verjame. Če bi pa dokazni material ugotovil, da je policijska oblast prekoratila na celi črti navodila, ki jih je sprejela od notranjega ministrstva, potem bo on prvi, ki bo zahteval najstrožji obračun.

To izjavo poljskega notranjega ministra vam pošiljam zato, ker priznava, da so se dogodile velike krivice nad ukrajinsko narodno manjšino, ter da so moje zadnje informacije bile zanesljive in resnične. Ukrajina mirno pričakuje razsodbe društva narodov, kakor tudi rezultate preiskovalne komisije, katero obljublja minister Sladkowski, ki se je svoje dni tako grodo branil sprejeti svolasega ukrajinskega metropolitna kneza Šeptyckyja. Preiskovalna komisija ga, upam, ne bo prezrla. J. D.

Slike iz Primorja

Krah primorskih zadrug — Borba za slovenski jezik v cerkvi

Trst, 13. jan. Z. Na podlagi denunciacij policijskih konfidentov, je policija napravila hišno preiskavo pri posestniku Vladimirju Stefančiču v Temnici na Krasu. Pri njem so zares našli nekaj nabojev za lovsko puško, ki so mu jo bili podtaknili. Stefančič je bil aretiran. Odvedli so ga skozi vas v neznan smer. Njegova rodbina nič ne ve o njegovi usodi.

Trst, 13. jan. Z. Pod upravo fašističnega komisarja je zadružništvo v Goriški in Istri popolnoma uničeno. S tem so kmetje prišli na kant. Jutri se sestanejo v Gorici upniki goriške Zadrugne zveze, ter se posvetujejo o predlogu

fašističnega komisarja o likvidaciji. Likvidatorji ponujajo 40 odstotkov in zagotavljajo slovenski hranilnici, da je to prehodni sporazum. Pod pritiskom policijskih oblasti morejo upniki sprejeti predlog likvidatorjev.

Trst, 13. jan. Z. V poslednjem času postaja borba proti slovenski duhovščini in slovenskemu jeziku v cerkvi vedno močnejša. Ta borba se kaže v veliki kampaniji tržaškega tiska proti slovenski duhovščini in nadškofu Sedeju. Na drugi strani se so pričeli odkriti napadi na cerkev, v katerih se pridružuje v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Poljska udarila nazaj

Ostra nota na nemško pritožbo

Varšava, 13. januarja. AA. Pat poroča: Po pisanju listov je poljska nota, s katero odgovarja poljska vlada na nemško noto, poslana Društvu narodov o nemških manjšinah v Zgornji Šleziji, razdeljena v štiri dele.

V prvem delu Poljska naglašja, da nemška nota, poslana Društvu narodov pomeni direktno politično akcijo in da takšno stališče nemške vlade potrjuje samo prepričanje, da je nemška vlada uporabila samo noto za podpiranje nemškega javnega mišljenja proti Poljski, kajti nota vsebuje ali popolnoma izmišljena ali pa pretirana dejstva.

V drugem delu nota opisuje dogodke o priliki volitev v Gornji Šleziji ter pobija trditve nemške note, da se nemška manjšina ni mogla v polni meri poslužiti svoje volivne pravice. Poljska nota prinaša kot dokaz svojih

trditve dejstva in številke. Nato poljska nota naglašja, da je razburjenost duhov v Gornji Šleziji za časa volitev bila samo posledica terorja, ki ga izvaja nemška vlada nad poljskimi manjšinami v Nemčiji ter akcija proti integriteti poljske države.

V tretjem delu note objavlja poljska vlada podrobna poročila, kako za časa volitev v Poljski in Gornji Šleziji volivni neredi niso bili nič manj veliki ali drugačni, niti niso bili drugega značaja, kot so povsod incidenti za časa volivne borbe. Nikakor pa se ti dogodki ne morejo vzporejati z nasiljem, ki ga vrši Nemčija napram poljski manjšini v Nemčiji.

V četrtem delu poljska vlada resumira svoje poročilo in v informativno svrhu naveda ukrepe, ki jih je podvzela, da zaščiti nemško manjšino v Gornji Šleziji.

Boj za Elizej

Kandidati za preds. franc. republike - Dva ministra - korupcijonista

Pariz, 13. jan. kk. Francoska poslanska zbornica in senat sta se danes sestala k rednemu zasedanju v novem letu, v katerem bo najvažnejši politični dogodek volitev predsednika republike začetkom meseca maja. Boj za Elizej, ki se ponavlja vsakih sedem let, že meče svoje sence. Zanimivo je, da je moralo več kandidatov, ki so bili do sedaj na prvem mestu, v zadnjih mesecih drug za drugim zapustiti politično tribuno. Poincare, ki bi bil, če bi kandidiral, gotovo dosegel ogromno večino, je odpravil radi zopetne težke bolezni, od katere gotovo ne bo ozdravel v doglednem času. Briand, ki je veljal nekoliko časa za favorita, je preveč prebrisan, da bi se spustil v kakšne porazujoče avanture. Bivši pravosodni minister Peret in senator Besnard, bivši francoski poslanik v Rimu,

ki sta imela precej upanja na zmago, sta postala žrtev Oustricovega škandala. Predsednik zbornice Bouisson ima proti sebi vso desnico in sredino. Doumer, predsednik prve zbornice, ima v lastnem laboru samo maslo prijateljev. Tako ostanejo samo nekateri postranski kandidati, kakor na pr. senator Lebrune, ki ga protežira Tardieu. Z obeh strani pa se prizadevajo, da bi pripravili Doumerguea do tega, da bi sam zopet kandidiral za predsednika.

Pariz, 13. jan. AA. Danes se sestane poslanska zbornica k zasedanju. Posvečena bo proslavi maršala Joffra. Na dnevnem redu jutrišnje seje bo interelacija o Oustricovem škandalu. Poučeni krogi sodijo, da bosta senator Besnard in bivši minister Peret zaradi težke zlorabe službene dolžnosti postavljeni pred vrhovno sodišče.

Položaj v Španiji zopet napet

Generalna stavka lahko izbruhne vsak dan — Politična zmešnjava čimdlje večja

Pariz, 13. jan. kk. »Petit Parisien« poroča, da je opažati na španski meji največjo pripravljenost. Vse obmejne varnostne čete in carinska kontrola so ojačene in postrežene. Od sobote dalje računajo španske oblasti, da vsak dan lahko izbruhne generalna stavka. Telefonsko zvezo San Sebastian—Madrid straži vojaštvo. Delavci in revolucionarji čakajo samo na povelje tajnstvene centrale v Madridu, da udarijo. V San Sebastianu je bila večeraj alarmirana policija in vojaštvo, ker so se bali, da ne bi mladina napadla ječ in osvobodila zaprte republikance.

Madrid, 13. jan. kk. Španski letalski major Franco je pričakoval večeraj v Le Havru dva tovariša, ki sta potovala za njim z nekim angleškim parnikom. Pripravljala sta mu, da je kapitan z njima med vojnjo postopal zelo sovražno in ju zapel v kabino, proti čemur sta protestirala in

stavkala z gladovanjem.

Madrid, 13. jan. kk. Politični položaj v Španiji je sedaj zelo napet. Neprestano se vrše razgovori raznih politikov med seboj in z ministri. Vrše se tudi dolga posvetovanja v kraljevi palači. Koncentracijski kabinet, katerega propagira liberalna stranka, menda nima več nobenega upanja na uspeh. Bolj verjetno je, da bi prišlo do kabineta na konservativni podlagi z bivšim ministrom Cambom na čelu. Berenguerjeva vlada pa naglašja, da bo sama vodila volitve v parlament in da bo tudi pozneje še ostala na vladi. Pristaši misli, da bi se volil ustavodajni parlament, ki naj bi odločil o republiki ali monarhiji, ki torej hočejo doseči republiko po legalnem potu, so svoje napore podvojili. Razen tega krožijo neprestano vesti o novem udaru revolucionarnih republikancev. Mnogi letaki najostreje napadajo vlado in kralja.

Počitnice do 15. januarja

Ljubljana, 13. jan. AA. Kraljevska benska uprava pojasnjuje na razna vprašanja glede trajanja letošnjih božičnih počitnic, da je 15. januar vslet v dobo počitnic. Redni pouk na šolah se začne v petek, dne 16. januarja 1931.

Zelo potrebna vloga

Belgrad, 13. jan. AA. Kmetijska družba v Ljubljani je poslala vlogo kraljevski vladi, v kateri prosi, da se prepove kmečki daci, ki ni dosegla starosti 18 let, delo v tovarnah. Vloga je motivirana s tem, da kmečki otroci po 14. letu starosti odhajajo v mesta in da se radi tega čuti na kmetih pomanjkanje delovne sile.

20 milj. Din za kmet. tečaje

Belgrad, 13. jan. m. Finančno-gospodarski odbor ministrov bo imel te dni sejo, na kateri bo razpravljali o načinu raznih dobav za vojsko. Kmetijsko ministrstvo je odobrilo kredit 20 milij. za otvoritev zimskih kmetijskih tečajev, ki se bodo vršili po vseh občinah za pouk odrasle kmetске mladine.

Cetrinska vožnja na proslavo Jadranske Straže

Belgrad, 13. jan. AA. Ministrstvo za promet je odobrilo popust na cetrinsko vozno ceno na železnicah in državnih parniških delegatov vseh pododborov Jadranske straže in vsem narodnim in patriotskim delavcem in članom Jadranske straže, ki se udeležijo proslave 18. januarja v Belgradu. Ob odhodu kupijo polovični vozni listek, ki velja tudi za povratek, če se potnik izkaže s polrdiolo Jadranske straže, da se je proslave udeležil. Delegati Jadranske straže se legitimirajo pri blagajnah z izkaznicami svoje organizacije, drugi narodni delavci pa z izkaznicami svojih društev. Popust velja od 15. do 20. t. m. na vseh vlakih, razen ekspresa.

Premestitve

Belgrad, 13. jan. AA. S sklepom prometnega ministra so v soglasju s predsednikom ministrskega sveta premeščeni: „Bajug v II/5 k prometno-komercialnemu oddelku ljubljanske železnice direktorje; Josip Hren v II/3 iz Tezna v Kandijo pri Novem mestu; Marjan Prink v 3/III iz delavnice v Zagrebu k gradb. oddelku v Ljubljani; Marjan Ocirk-Bitenc v 3/III iz gradbenega oddelka v Ljubljani v delavnico v Zagrebu.

Važno za avtomobiliste

Belgrad, 13. jan. AA. Po členu 30. uredbe o zaščiti javni cest je s 1. januarjem prepovedana raba polnega gumi pri avtomobilih in je dovoljena samo raba pnevmatik in elastičnih gumijev. Da prepreči netočno tolmačenje in da se prizadeži krog zavarujejo pred nepravilnim tolmačenjem, je ministrstvo za gradnje razposlalo okrožnico banknim upravam in njihovim oddelkom da se:

1. pod pojmom »elastični gumi« mora smatrati gumi z vzdušnimi zračnimi kanali, ki se zacno na samem platšču;

2. da se vse druge vrste elastičnega gumi, ki imajo kanal sredi preseka ali pa ravno na osi, in vsi nim slani gumi smejo rabiti samo do konca leta 1932. V toku leta 1931 bo ministrstvo odločilo, katere teh vrst se bodo po letu 1931 smele rabiti.

Kraljeva palača v Zagrebu

Zagreb, 13. jan. Jutri dopoldne bo posebna komisija prevzela Pongračevo poslopje v imenu mestne uprave. To prevzetje bi se bilo imelo izvršiti že 1. januarja, pa se ni izvršilo radi nekaterih neizpraznjenih stanovanj. Najprej se bodo izvršile nekatere adaptacije, ki so potrebne. Posebno se bo posvetila pozornost za dovoz avtomobilov do palače same.

Občni zbor finančnih uradnikov

Belgrad, 13. jan. AA. Po sklope upravnega odbora društva finančnih uradnikov in služiteljev za vzajemno podpiranje v bolezni bo glavna skupščina društva 19. januarja ob 9 dopoldne v knjižnični dvorani finančnega ministrstva.

Službeno polovanje g. bana

Dolnja Lendava, 13. jan. AA. Danes ob 9 dopoldne se je ban dr. Marušić s spremstvom odpravil preko Beltincev, Odrancev, Crensovcv in Hotize v Doljno Lendavo, kamor je prišel ob 10 dopoldne. Pred hotelom »Pri kroni« se je zbrala velika množica. Gospoda bana je pozdravil župan Dolnje Lendave Neubauer, ki mu je tolmačil udanost tukajšnjega prebivalstva. Takoj nato je g. ban prišel v hotelu »Pri kroni« sprejemati odposlance iz Dolnje Lendave in okolice.

Sprejem iv Dolnji Lendavi.

Dolnja Lendava, 13. jan. AA. Med mnogimi odposlanci, ki jih je danes dopoldne sprejel ban dr. Marušić v Dolnji Lendavi, so bili tudi mnogostevilni zastopniki iz vasi Bogojina, Srehovci, Kobilje, Kapca, Lipa, Bratinci, Crensovcv, Hotize, Zizki, Dolnja Bistrica, Velika Polana, Doklezevje, Beltinci in Filovci, s katerimi so se izjavili solidarne tudi te občine, kjer živi precejšnje število ljudi madžarske narodnosti: Zamošnje, Pince, Peterovci, Dolnji in Gornji Lakoš itd. V tem odposlanstvu so bili mnogi župani in odborniki. Vodja odposlanstva je prečital spomenico in dejal med drugim:

Z največjim zadovoljstvom smo sprejeli kraljevski zgodovinski manifest. Z največjim zaupanjem sledimo delu kraljevske vlade, ker smo uverjeni, da gremo le po tej poti solnični bodočnosti nasproti. Zavedajoč se svojih državljanških dolžnosti smo vedno pripravljeni sodelovati pri konsolidaciji in napredku naše domovine. Zato vas tudi pri tej priliki seznanjamo z željami in potrebami naše pokrajine.

Vemo ceniti svojo svobodo in smo jo pripravljeno braniti proti vsakomur. Le v edinstvu države je naš spas. Narodno in državno edinstvo je za nas največja svetinja. Zato odklanjamo vsak prekmurski separatizem in vsako opredelitev v domačine in prišleke. Priznavamo samo Jugoslovane. Obsojamo vsako javno in zasebno delovanje z besedo in tiskom, ki umetno ustvarja duh oddvojitve in partikularizma na osnovi strankarskih strasti iz prejšnjih časov.

Merodajna oblastva naj posvetijo vso skrb našemu narodnemu šolstvu. Kmečka šola je za prekmurski kmečki narod in njegov napredek v gospodarstvu izredne važnosti. Zato naj se določena kmečka šola v Rakitšanu zgradi čimprej.

Okrožno sodišče naj se ustanovi kakor je bilo v načrtu v Murski Soboti; z nenaravno pritegnitvijo našega sreča h okrožnemu sodišču v Čakovcu se ne bi mogli sprijazniti.

Agrarna reforma je najvitalnejše vprašanje naše kraje. Naša želja je, naj se agrarna reforma v najkrajšem času likvidira in s tem napravi konec nevzdržnim in škodljivim razmeram, ki vladajo danes. Zelim o zemlje odkupiti po primernih cenah in baš v tem oziru nam je potrebna jasnost, da bi se prebivalstvo ne vznemirjalo. Priznavamo samo državna oblastva kot merodajne činitelje. Vsako zasebno vmešavanje, ki zasleduje svoje posebne in morda politične cilje, odločno odklanjamo.

Dela pri regulaciji Mure naj se pospešijo, istotako regulacija potokov Ledava, Crnc in Kobiljanski potok.

Nova razmejitev v Prekmurju med občinami Dravske in Savske banovine naj se izvrši v najkrajšem času.

Govor župnika Klekla.

Ljutomer, 13. jan. AA. G. bana dr. Marušića so na potu iz Murske Sobotice v Doljno Lendavo v Beltincih prisrčno pozdravili. Tudi na povratku v Crensovcv so mu priredili izredno svečan sprejem. Pred »Našim domom« so ga pričakovali župan, župnik Klekl in velika množica domačinov. G. ban dr. Marušić se je s svojim spremstvom napotil v prostore tamošnje posojilnice. Na bana je imel župnik Klekl izredno prisrčen nagovor in je dejal med drugim: »Ko se je raznesla vest v Slovenski krajin, da dobimo obisk g. bana, so vzplamtela v naših srcih čuvstva hvalečnosti. On pride k nam, so nam dejala naša srca, gospod ban skrbí za nas, on pride, da nas obišče. G. ban, bodite uverjeni, da naše prebivalstvo z odkritim otroškim srcem spremlja vaš poset v Prekmurju. Ko smo pred dvema letoma praznovali 10 letnico našega zedinjenja, je zastopnik Nj. Vel. kralja, ko je videl zbrano veliko množico dejal to-le: Krasno domoljubje, ta narod ne kriči, ampak nosi v srcu ljubezen do svojega poglavarja in do svoje domovine! Tak je naš narod: On ljubi domovino, ljubi svojega kralja in zato je zanj največja žalitev, ako se očita, da naš narod ni državotvoren. Na drugi strani moram poudariti, da je ta narod siromašen. Svojo domovinsko dolžnost kot čuvar na severu bo mogel vsiati samo, ako se mu pomaga. Ta narod je vdan državi ter je prevzel z navdušenjem ideje, izražene v manifestu Nj. Vel. kralja.

Gospod župnik Klekl je nato govoril o potrebah naroda ter prosil g. bana za pomoč. Ape-liral je nanj, naj na najvišjem mestu tolmači čuvstva prekmurskega prebivalstva, ki ljubi kralja Aleksandra I., ki ljubi kraljevski dom. Svoj govor je zaključil s trikatrim živel Nj. Vel. kralja Aleksander. Prisotni so z navdušenim ploskanjem in vzklikanjem odobraval župnikov patrijotični govor.

Odgovor g. bana.

G. ban se je zahvalil za ta nepričakovani in v programu nepredvideni sprejem. V daljšem govoru je med drugim dejal: Če ne bi bil vedel, da je prekmursko prebivalstvo patrijotično in državotvorno, in da je prešinjeno z veliko domovinsko ljubeznijo, ne bi bil prišel v Prekmurje.

Poznam vaše težkoče, je nadaljeval g. ban. Te težkoče izvirajo tudi iz tega, da je bila ta zemlja toliko časa ločena od ostalega jugoslovanskega ozemlja. Zaradi tega je naša dolžnost, da pomagamo temu narodu.

Z zakonom z dne 11. decembra sta Nj. Vel. kralj in kraljevska vlada dokazala, da hočeta v resnici pomagati našemu narodu, ki je v prvi vrsti kmečki narod.

Na koncu je dejal g. ban: Hočem poudariti še tole: Z manifestom z dne 6. januarja so prenehale vse strankarske borbe. Energije, ki so se trošile za te borbe, se morejo sedaj uporabiti za složno in skupno delo ter za napredek in korist naše domovine.

Po tem sprejemu je g. ban s svojim spremstvom nadaljeval z avtomobilom pot v Ljutomer, kamor je prišel ob 6 zvečer.

Na glavnem trgu je bila zbrana šolska mladina in velika množica, ognjegasci, uradništvo itd. Najprej je pozdravil g. bana sreski načelnik dr. Trstenjak, nato pa župan g. Zemljič. Zatem so se pričeli sprejemi v poslopiju sreskega načelstva.

Zagrebska vremenska napoved: po večini oblačno, zmerna temperatura, padavine (sneg). Dunajska vremenska napoved: Zaenkrat najbrže še ne bo spremembe sedanje vremena. Pričakovati je še višje temperature in novega snega.

Tagore o bodočnosti Indije

Tagore o bodočnosti Indije

Tagore je filozof Tagore je uredniku lista »Spectator« v posebnem pismu razložil svoje misli o sedanji indski politiki: »Večkrat se me je vprašalo za mnenje, kaj sodim o tem, da Mahatma Gandhi ni sprejel povabila na udeležbo pri »konferenci okrog mize« v Londonu. Kakor veste, je za predpogoj udeležbe na konferenci stavljal pogoje, o katerih je britanska vlada sodila, da zanj niso sprejemljivi. Nisem merodajen, da bi o tej stvari iz političnega vidika razpravljala. Pač pa mislim, da je treba upoštevati razven političnih tudi druge momente, ki zahtevajo vso našo pozornost.

Skozi temno meglo preteklosti si dela pot nova doba, v kateri usode narodov ne bodo več odločali politiki, ki so danes še moderni zdravniški diplomacije. Javno svetovno mnenje postaja od dneva do dneva važnejši moralni faktor in že danes lahko rečemo, da postaja odločujoč činitelj na mednarodnih konferencah. Vsak dan se jasneje zavedamo, da vprašanja, ki so bila še pred nedavnim časom izključne zadeve posameznih narodov, danes zanimajo vse človeštvo. Mogočna sila javnega mnenja že posega preko železnih meja posrednih držav in človeštvo si v javnem mnenju ustvarja organ, preko katerega nihče ne bo mogel iti. Seveda se državniiki branijo vpliva javnega mnenja in ga skušajo usmeriti po svoji volji. Videli smo, kako v poslednji vojni sovražne države niso le metale druga proti drugi strupenih plinov, ampak so razširjale prav tako strupena natančevanja in laži na levo in desno. Orodje mednarodne propagande je postalo nujno orodje v rokah državnikov, ne samo, da se javnost potam njih informira, ampak, da se jo po možnosti tudi nalaže in prevzara.

Moralna sila.

Vendar vse to, kar delajo lažni državniiki, samo priča, da zgodovina človeštva prihaja v novo fazo, kjer morajo politiki hočeš nočeš priznati velesilo javnega mnenja. Vičam v tem vendarle velik napredek, kajti politiki so prisiljeni, da morajo en narod preje obreči predno ga ubijejo, medtem ko se je prej delalo tako, da se ga je enostavno ubilo, ne da bi se smatralo potrebno, to barbarsko dejanje sploh pred kom opravičiti.

Tako je povabilo na londonsko konferenco, ki je došlo indskemu narodu, značilna novaja sodobnega časa. Pred 50 leti bi se nihče ne ganil, če bi ga mirno naprej teptali in pobijali

Izgubljena prilika.

Sedanji čas zahteva, da se z novo in plemenito taktiko popravi neizmerno trpljenje naroda. Mahatma Gandhi je človek sodobnosti. On je oznanjal in izpeljal pasivno resistenco v južni Afriki in Indiji.

Ind sedaj je imel priliko, da uvede moralnega duha tega gibanja v konferenco, ki bi jo edino on mogel napraviti za uspešno in ki bi jo mogel uporabiti kot platformo, raz katero bi se njegov glas slišal od vseh, ki raztreseni po zemlji trpe zatiranje in preganjanje. Preganjanji in zatirani predstavljajo bodočo zgodovino človeštva, ki pa mora biti zgrajena na mnogih neposrednih neuspehih in na mnogem trpljenju. Londonska konferenca potrebuje duhovnega človeka, kakršen je brez dvoma Mahatma Gandhi, da bi postala orodje in izraz časovnega duha v mednarodnih političnih odnosih. Jaz sem

otočen, ko vidim, da je bila ta prilika zamujena tako za Indijo, kakor za ves svet. Kajti danes smo v prehodni dobi, ko se ustvarja mednarodno sodelovanje na vseh življenjskih področjih — nezvezta politika —, smo v dobi, ko se ustvarja le en kontinent, v katerega se zlivajo vsi okoli in otočiji človeštva in se vsi združujejo v eno veliko civilizirano družino.

Vpijoče rane.

Položaj je tak, da se narod, ki gospoduje svetu, pričena bati sodbje svojih podložnih sužnjev, a se ne briga mnogo za trpljenje, ki ga je povzročil. Čas, ko bo bednim zasijalo odrešenje, prihaja polagoma in gre njegova pot skozi dolgo pot mednarodne morale, ki jo je treba bele ustvariti. Med tem pa še naprej tečejo okrog nas solze mater in klitje obupen molk zapuščenih in porušenih vasi. To so rane, ki klitjejo po takojšnjem ozdravljenju. In jaz moram umolknuti in se celo sramovati, da govorim o dobah, ki pridejo, ko se pred mojimi očmi gode take stvari. Tisti naši bratje, ki so trpeli, da so se jim rušila srca, mi pravijo: »Nehaj s tvojimi sanjami o bodočnosti! Naravno je in zato resnično za nas, da se prebijemo skozi trpljenje, ki smo ga mi sami započeli na naši zemlji. Ne da bi klicali na pomoč ostali svet, da se postavi na našo stran, hočemo slabotni, kakor smo, se dvigniti in sili, ki gospoduje nad nami, naravnost zaklicati: ne bojimo se te! Brez dvoma imamo pravico, da zahtevamo zaščenoje za trpljenje, ki ga nismo, toda še bolj smo dolžni spoštovanje do nas samih, ki ga nam nihče izven nas ne more dati.

Ne vem, kako naj jim odgovorim. Le sam pri sebi moram reči: mogoče je, da so oni modrejši po svoji naravni pameti, ki je izčiščena v trpljenju.

Čudež se je zgodil

Vzvišena osebnost Mahatme Gandija je bila, ki je po nečloveškem preganjanju vila nezlomljiv pogum molčečim indijskim množicam, ki so stoletja trpele zato, ker niso vase zaupale. Jaz sam sem preveč dvomil o močnosti, da bi vstalo novo življenje v deželi, katere mišljenje je bilo lenobno in brez poguma radi stoletnega zatiranja in nekulturne. Toda izvršil se je čudež pod magičnim vplivom neukrotljivega Gandijevega duha in njegova poguma na vera v človeško naravo je vzbudila zaupanje. Zato svojim dvomom ne zaupam več in se tudi ne upam več prav dvomiti v njegovo modrost, ker se ni odzval povabilu, ki bi ga morda moglo proči od običajnih diplomatskih potov hitro dovesti do stavljenega cilja. Ponavljam še enkrat: Skoraj rajši verujem v pravilnost Gandijevega postopanja kakor pa svojim dvomom.

Makedonstvujoči se pobijajo dalje

Sofija, 13. jan. AA. Davi ob 5 je bil ubit v kabaretu Moulin Rouge v ulici Lege protogorist Trajčo Spasov Moriovečo ter njegov spremljevalec Nikola Janev Budakov. Ubiti Moriovečo je bil usumljen, da je ubil Mihajla Maneva Viklarova, ki je bil ubit na dan prihoda kralja Borisa. Moriovečo je bil tedaj aretiran, toda takoj po aretaciji je pobegnil iz zaporov policijskega kvarta. Pozneje se je sam javil sodišču, ki ga je pa opustilo, ker mu ni moglo dokazati umora. Davi ob 4 sta Moriovečo in Budakov prišla v kabaret Moulin Rouge ter se vsedla za mizo v bližini izhoda. Takoj po njunem prihodu je prišlo še nekoliko oseb, navidez Makedoncev v kabaret z očitno namero, da izvozijo Moriovečo

in Budakova. Ob 4.40 je odjeknilo izza vrat pri izhodu okoli 10 strelav. Moriovečo je bil na mestu mrtev, zadet z revolverjskimi streli v glavo, prsa in trebuh. Budakov je bil hudo ranjen v glavo in je umrl ob 10 dopoldne v bolnici. Radi nastale panike se je morilec posrečilo pobegniti. Policija je v kabaretu aretirala Stojana Katešova in Velčeva, na kalera je padla sumnja, da sta skrivaj umora. Na splošno pa sumijo umora tržnega mesarja Slavka Georgijeva Nočeva, po domače Kavčeta, in kavar-narja Borisa Oskova. Policija jih zdaj išče. Policija je aretirala tudi nekatere artiljske v kabaretu Moulin Rouge. Po izjavah prič sta streljala izza vrat dva moška, dva druga pa sta stala z revolverji v roki na straži.

Predavanje Bogoslovne akademije

Sinoči (13. jan.) je bilo po svečani Avguštinovi komemoraciji, ki se je 14. dec. vršila na univerzi, prvo letošnje predavanje BA. Predaval je prof. M. Ušeničnik o temi: Sv. Avgustin o božjem spoznanju. Sv. Avgustin je kakor sv. Francisek modern: sv. Francisek s svojo preprosto religioznostjo, sv. Avgustin s svojimi duševnimi boji in iskanjem Boga. — Avgustinov razvoj: od maniheizma in skeptika do platonika, od tu do krščanskega filozofa in teologa pa do mistika. Največ nesporazumljenj pri interpretaciji Avgustinovih spisov je vprav iz tega, da se ne vpošteva z ene strani Avgustinovo izhodišče iz platonizma, z druge strani mistični značaj njegove filozofije in teologije. Avgustin je prevzel platonске izraze, a jih pozneje napolnil s krščansko in mistično vsebino. Upoštevati je pa treba tudi Avgustinovo osebno nprav in čud. Sv. Avgustin je popolnoma drugačen tip filozofa in teologa kakor pa n. pr. sv. Tomaž akvinski. Primera. — Pot k Bogu: potjo platoniska katbarsis, krščanska pojmovana, ljubezen do resnice, ponižno iskanje, priprava na odpoved. Osebna pot Avgustinova: iz skeptic k izvestnosti po notranji intuiciji svoje biti (Descartes »cogito ergo sum«), iz maniheizma po platoniskem idealizmu, k Bogu preko resnice do Resnice (ideološki dokaz). Kritika tega dokaza. Splošna pot: iz stvari (stvari klitje, da je Bog), t. j. iz njih nepopolnosti (prigodnosti) in popolnosti. Avgustinovo posebno ljuba pot: od stvari do stvari po stopinjah kvišku do Boga. — Zakaj pa človek sploh išče Boga? Avgustinov odgovor: In uietum cor. nemir ga žene, da išče (konvertit slikar Ve kade: »Unruhe zu Gott«; ker nas je Bog ustvaril »ad se«, »k sebi«, t. j. ker je naravna naša bitje nade, vsadil nam hrepenenje po spoznanju in sreči, ki nas žene od cilja do cilja, od objekta do objekta, od neza-ovoljstva do nezadovoljstva, dokler človek ne naide Boga, ki se v nem srce blaženo umiri. — Prihodnje predavanje bo v torek 20. t. m. zpet ob 20 v Alojzjevišču. Predaval bo prof. M. Slavič o Avgustinovem pojmovanju »šestih dni božjega stvarjenja.

Ameriški list o Jugoslaviji

Newyork, 13. jan. ž. »New York Herald Tribune« prinaša članek o razmerah v naši državi ter pravi, da se novim reformam ni bilo moči izogniti, ako se je hotelo očuvati edinstvo naroda in države. Glede absolutističnega režima na splošno, kakor glede novega režima v Jugoslaviji posebej, je treba priznati, da želi nova vlada z energijo in odločnostjo, ki ne dopušča dvoma, izvršiti stavišene si naloge. Ako se bodo reforme energično nadaljevale, bo Jugoslavija v par letih ena izmed najboljših situiranih držav v jugovzhodni Evropi.

Kat. misijonar osvobojen

Milan, 13. jan. AA. Svojčas so kitajski razbojniki prišli v Nanjingju italijanskega patra Brignettija. Te dni se je pater Brignetti vrnil v Italijo in je pripovedoval, da ga je nankingska vlada osvobodila s tem, da je razbojnik prevzela v redno vojsko in izročila njihovu poglavarju poveljstvo večjega vojaškega oddelka.

Dr. Brüning bolan

Berlin, 13. jan. kk. Državni kanceler dr. Brüning se je na svojem potovanju po vzhodu prehladil, tako da mora ostati v postelji.

40 stopinj pod ničlo

Šanghaj, 13. jan. AA. Po vsem Kitajskem pritiška nenavadno huda mraz. Reke in kanali v severnih krajih so zmznjeni. Pristanišče v Tientsinu je zmrazilo v eni noči. V osrednjih pokrajinah divjajo snežni viharji, telefonske in telegrafске zvezve so prekinjene. V Harbinu in v Mandžuriji je bilo opetovano 40 stopinj pod ničlo. Mrazu je podleglo več tisoč oseb.

101 leto stara delavka

Pariz, 13. jan. kk. Pri prijavi delavcev k socialnemu zavarovanju se je ugotovilo, da ima neki pariški tiskar v svoji službi najstarejšo delavko v Franciji in morda na vsem svetu, namreč 101 letno gospodinjico Heleno Bonnet, ki v brošurnem oddelku zasluži še 12.80 frankov na teden. Delavka je navajala, da je tajnost njene sposobnosti za delo v tem, da je vse svoje življenje živila v Parizu kot kmetica. Nikdar se ni posluževala tramvaja, podzemeljske železnice, avtomobilov ali železnice sploh. Ti moderni stroji so samo zato, da povozijo mirne pešce. Tudi z elektriko in plinom se ni mogla sprijazniti, temveč sedi zvečer samo pri sveci.

Boi s stavkujočimi

Erfurt, 13. jan. kk. Ko se je danes popoldne menjavalo delavstvo v Berlin-erfurtski strojni tovarni, v kateri stavka del delavcev, so komunistični stavkarski stražniki ovrli delavce, ki so hoteli iti na delo. Prišlo je do pretepa, v katerem je bil smrtno nevarno ranjen en delavec, ki je hotel iti na delo. Nastopila je policija, katero so komunisti napadli s kamenjem, tako da je morala streljati. Pri tem je bil ubit en brezposelen delavec, neki drugi delavec pa je bil težko ranjen.

»Trad wind« padel v morje

Lisbona, 13. jan. kk. Pristeniški urad v Ponta del Gada poroča, da je ameriško letalo »Trade-wind« padlo v morje 20 milj od Azorskega otoka St. Miguele. Poslana je bila na pomoč takoj portugalska topničarka, da poišče letalo.

Letaški rekord

Pariz, 13. jan. AA. Francoska letalca Lacouette in Permenge sta potokala mednarodni rekord poleta v premi črti za lahka letala. Letala sta iz Pariza v Villo Cisneros (2900 km) v 22. urah.

Zadnja poročila

Predsedstvo franc. parlamenta

Pariz, 13. jan. kk. V dveh volitvah je bil danes izvoljen za predsednika poslanske zbornice socialistični poslanec Bouisson z 261 proti 220 glasovom. Pri prvem glasovanju je dobil Bouisson 237 glasov, njegov protikandidat Lafonde pa 202 glasova. Za štiri podpredsednike so bili izvoljeni Moncelle, Castelane, Henry Pate in Bouyassou.

Kralji, ki se vrača'o

Bukarešt, 13. jan. kk. Lista »Adevartul« in »Vitorul« pišeta, da doznava iz zanesljivega vira, da se je v zadnjem času zelo uveljavila misel, da bi se bivši grški kralj Jurij vrnil na grški prestol, in da tudi ministri predsednik Venizelos sedaj ni več ne ugovarja proti vrnitvi Jurija. Lista navajata, da podpirajo ta načrt angleški politični krogi. Bivši grški kralj Jurij se nahaja sedaj v Bukarešti in o stvari ni še govori.

Budimpešta, 13. jan. kk. Princ Viljem Wied, bivši albanski knez, biva že dva dni incognito v Budimpešti. Izjavil je nekemu časnikarju, da se ni nikdar odrekel albanskemu prestolu in da se mu tudi nikdar noče odreči. Naj govore karkoli hočejo, balkansko vprašanje še vedno obstoja. Upa, da se bo zopet mogel svobodno udeleževati. Iz Budimpešte hče polovati v Bacau v Rumuniji, da obišče svojo soprogo na njenem posestvu in bo najbrže obiskal tudi romunsko kraljevsko hišo, s katero je v sorodstvu.

Socialisti v korupcijski aferi

Pariz, 13. jan. kk. V zvezi s korupcijskimi aferami, ki že več tednov zaposlujejo preiskovalno komisijo in napolnjujejo skandalne kronike v listih, sta bila včeraj tudi prvič imenovana dva socialistična poslanca Moutet in Uhry, oba odvelnika pariškega apelacijskega sodišča. O Moutetu se je trdilo, da je svoj poslanski mandat zlorabljal na korist petrolejske družbe v Baku, dočim je bil Uhry izključen iz stranke v lokalni organizaciji njegovega volivnega okrožja radi slinčnega očitka. Moutetov slučaj je bil že danes poslanec in je poslanec Mandel izjavil, da je bil Moutet sam prevaran in da ga ne zadeva nobena krivda. Zadeva poslanca Uhryja pa se bo predložila disciplinarni komisiji. Njegova izključitev pa se je razveljavila, dokler disciplinarna komisija ne izreče svoje razsodbe.

Trgovinska poganjanja med Jugoslavijo in CSR

Praga, 13. januarja. kk. Trgovinska poganjanja Češkoslovaš in z Jugoslavijo se bodo začela v torek, 20. t. m. v Pragi. Voditelj jugoslovanske delegacije je selekcijski šef v trgovinskem ministru Milivoje Pilja, voditelj češkoslovaške delegacije pa ministrski svetnik dr. Frielmann. Ugledni gospodarski list »Gospodarska politika« izjavlja, da je mnogo upanja za ugoden potek poganjanj. V Jugoslaviji so spoznali, da se trgovskopolitični program, ki so ga sestavili ustanovitelji takozvanega agrarnega bloka, ne more uresničiti. Tako v Zenevi kakor tudi v Berlinu je nemški gospodarski minister Dietrich odklonil preferenčni sistem. V Jugoslaviji bodo spoznali, da je za gospodarske interese Jugoslavije važnejše, če si z dobro trgovsko pogodbo s Češkoslovaško zagotove čim večje prodajno področje, kakor pa, če ostane v agrarnem bloku, kateremu pripada tudi Madžarska, največja konkurentinja in politična nasprotnica Jugoslavije. Trgovsko politično razmerje med Češkoslovaško in Madžarsko lahko postane kristalizacijska točka za večje grupiranje v bodočnosti. Z gospodarskim zbližanjem z Jugoslavijo lahko Češkoslovaška paralizira učinke brez-pogodbenege stanja z Madžarsko.

K umoru v Mariboru

Maribor, 13. jan. K poročilu o umoru v Kamniškem jarku dodajemo, da so nocoj ob 8 blizu doma v Pobrežju na Zrčevski cesti aretirali morilec Frid. Koširja, ki svoje dejanje skesano priznava.